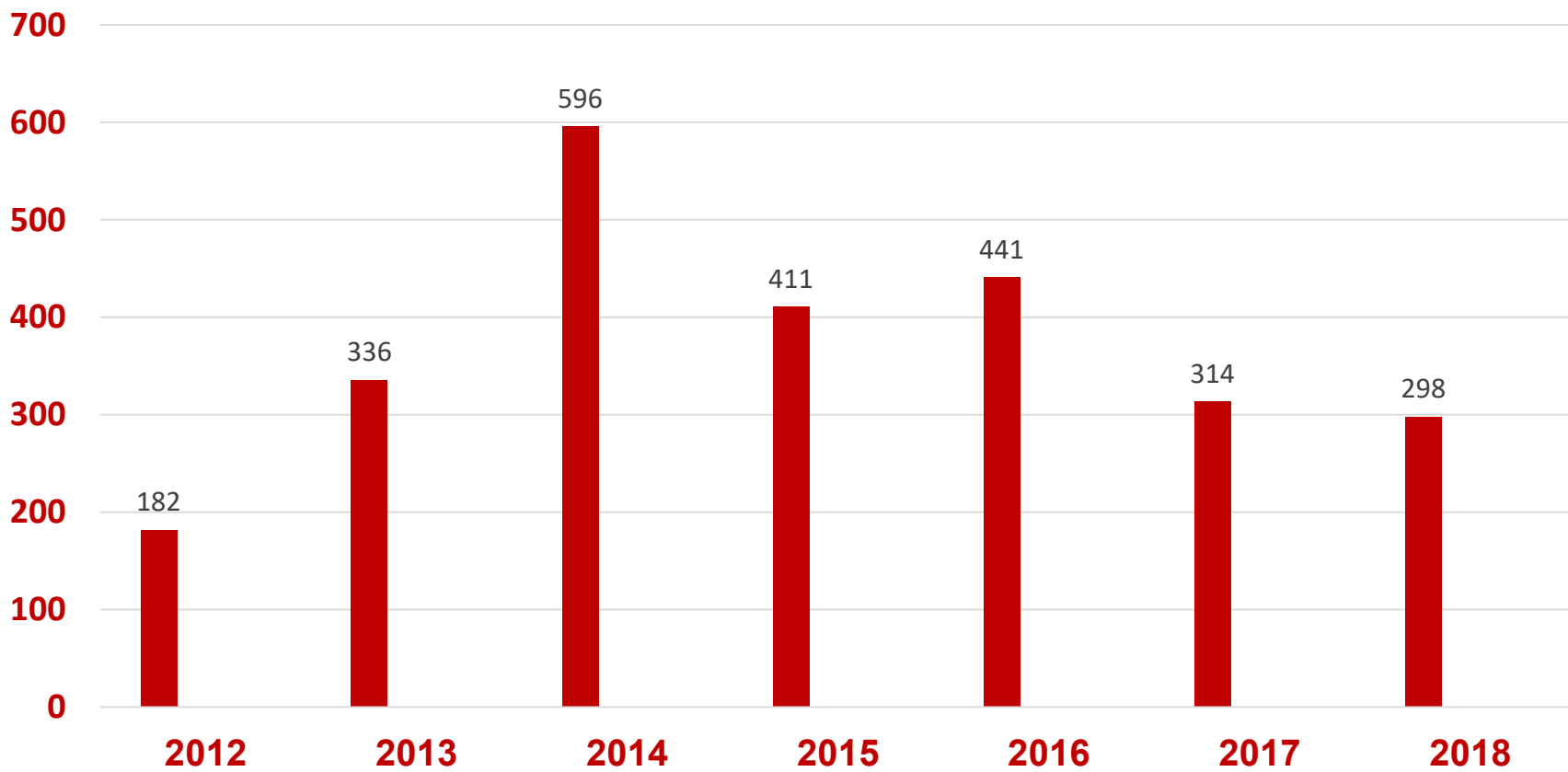

חסמים לאימוץ התנהגויות למזעור הדבקה בברוצלוזיס בקרב ערבים בישראל

אורנה בראון-אפל¹, סמירה עוביד², נור אבד-אל האדי¹, שירן בורד¹, דורית כבביה³
¹אוניברסיטת חיפה, ²מכללת עמק יזרעאל,
³שה"מ משרד החקלאות

שכיחות המחלה בבני אדם

מספר מקרי הברוצלוזיס בקרב האוכלוסייה בישראל לפי שנה

רקע

❖ זווית הראיה של בריאות הציבור

❖ התפרצויות המחלה בעיקר באוכלוסייה הערבית

❖ ניתן למקד את הסיבות להידבקות **בהתנהגות**

הציבור

התנהגויות המביאות להידבקות

❖ מגע ישיר עם חיות נגועות

❖ שתיה של חלב לא מפוסטר מחיות נגועות

❖ אכילה של מוצרי חלב שיוצרו מחלב לא מפוסטר

מחיות נגועות

❖ אכילת בשר נא או מגע עם בשר

מטרת המחקר

**לזהות את החסמים לאימוץ
התנהגות למזעור מחלת
הברוצלוזיס בקרב ערבים
בישראל**

שיטות המחקר

❖ מחקר mixed methods,

כולל חלק איכותני וחלק כמותני

❖ במחקר האיכותני רואינו כ-70 איש בקבוצות מיקוד

ובראיונות עומק מישובים בהם היו התפרצויות

❖ במחקר הכמותני רואינו כ-300 איש/ה בראיון טלפוני

מישובים עם וללא התפרצויות בצפון

❖ ידע, עמדות והתנהגות נבדקו ע"י

דיווח עצמי

המחקר האיכותני

❖ מתוך ראיונות העומק וקבוצות המיקוד זיהינו
נושאים המסבירים את ההתנהגויות הסיכוניות
נושאים שעלו בקרב הציבור הרחב, גבניות ומגדלי
העדרים:

❖ צריכת חלב ומוצריו הם נורמה, אך לא אצל כולם
❖ נשים אחראיות על יצור הגבינות

סיבות לצריכת גבינה ביתית:

❖ גבינה ביתית "טעימה יותר"

❖ הרכב תזונתי טוב יותר בגבינה הביתית

❖ "טרי" יותר ללא חומרים משמרים

❖ המסורת חשובה

❖ נגישות גבוהה

❖ מוצר מקומי- תמיכה בקהילה הקרובה

❖ התעשייה לא מייצרת את סוגי הגבינות הביתיות

סיבות לאי פיסטור

❖ איכות הגבינה יורדת אם מפסטרים

❖ רווח- משקל הגבינה גבוה יותר

❖ חוסר מודעות

❖ מסורת

❖ בראיונות עם המגבנות היו הרבה סטירות, כנראה

אחוז גבוה לא מפסטרות

חוסר אמון בשלטון

- ❖ בולט במיוחד באוכלוסייה הבודאית בדרום
- ❖ השליכו את האחריות על משרד החקלאות והבריאות
- ❖ טענות על: חוסר בתקציבים, חוסר לקיחת אחריות
- ❖ *בירוקרטיה "הבירוקרטיה הישראלית מתאימה לתנובה, מתאימה לשטראוס לרשתות הגדולות"*
- ❖ אין מספיק וטרנרים
- ❖ הקצעת קרקעות והסדרת מקום למכלאות (בדרום)

חוסר אמון בתעשייה

❖ חלק מהמרואיינים הביעו חוסר אמון בחלב
התעשייתי לעומת אמון ביצור המקומי (הכרות עם
היצרן, ניקיון ועוד)

"ייצור ביתי תמיד יותר נקי מייצור מפעלים, את רואה בדוחות של
משרד הבריאות את רמת החיידקים הנמצאת באוכל המוגש במסעדות
או דוכנים וכל מיני, לפחות פה את יודעת מי התעסק באוכל שלך,
ברמה הכי פשוטה אתה יודע שמי שייצר שטף את הידיים שלו.
במפעלים המצב קטסטרופאלי מבחינת זיהומים ועכברים!"

הסתרה של מקור הגבינה

- המרואינים מראים נאמנות מלאה לאנשי הקהילה וימנעו מלספר לנציגי השלטון את מקורות החשיפה לחיידק "שכן לא יתלונן על שכן"
- קולקטיביזם- חיי החברה חשובים יותר מבריאות

גורמים נוספים

❖ פערים בידע בין תושבים בישובים בהם היו התפרצויות לאלו שלא היו בהם התפרצויות

❖ מקורות נוספים לגבינות הביתיות הם הקניות

בגדה

❖ חתונות

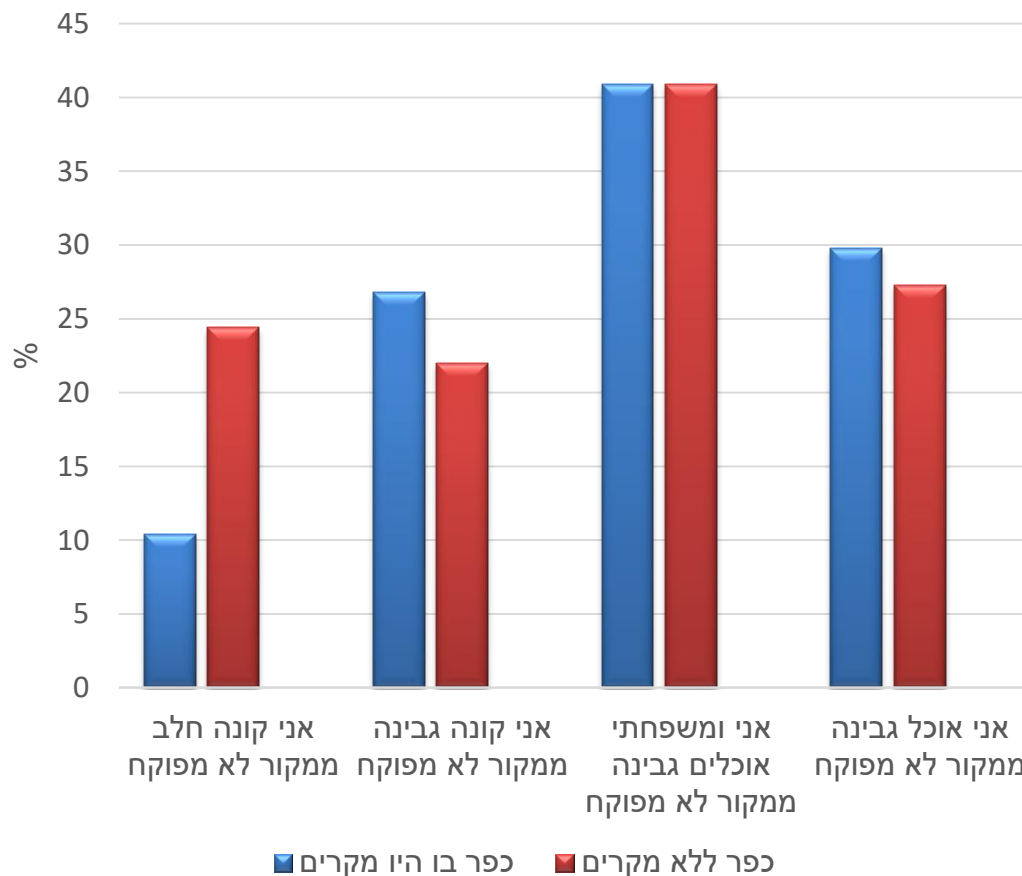

המחקר הכמותני

רק צפון הארץ

בסביבות 95% מהמרואיינים
דיווחו שצורכים חלב או גבינה
מכל הסוגים

אחוז המדווחים על קניה ואכילה של מוצרי חלב ממקור לא מפוקח

אחוז ומספר שנתנו תשובה נכונה לשאלות הידע

שאלת הידע	בכפרים בהם היו מקרים מדווחים	בכפרים בהם לא היו מקרים מדווחים
חיידק הברוצלה עובר מחיה חולה אל החלב שלה*	73.3 (132)	59.0 (72)
חיידק הברוצלה יכול לגרום למחלות קשות ואף למוות*	85.8 (157)	71.9 (87)
המחלה הנגרמת על ידי הברוצלה גורמת לחולשה וחום גוף גבוה*	87.4 (160)	67.8 (82)
המחלה ניתנת לטיפול בבני אדם על ידי נטילת תרופה	78.1 (143)	71.3 (87)
כל החיידקים בחלב מתים אם החלב עובר פסטור או הרתחה ב 63 מעלות לפחות	64.5 (118)	59.8 (73)
ממוצע ידע* סקלה 1-5 * P קטן מ-0.05	3.88	3.29

עמדות כלפי הסיכון להידבק בחיידק והבטיחות באכילת מוצרי חלב

עמדות*	ממוצע	% המשיבים (4-5)
לדעתי גבינה שהוכנה בבית טעימה יותר מגבינה שקונים באריזות סגורות ומאושרות על ידי משרד הבריאות	3.03	29.5
אני חושב שגבינות ומוצרי חלב ממחלבות מוכרות פחות טריים מגבינה שהוכנה בבית	3.36	35.3
אני בטוח שהגבינה הביתית שאני קונה לא נגועה בחיידקים היות ואני קונה אותה מאנשים השומרים על ניקיון	2.70	44.1
יש לי אמון מלא באנשים מהם אני קונה גבינה, ואני סומך עליהם	2.95	38.2
אני חושב שאם אחמם חלב ל-63 מעלות לפחות אני אהרוג את חיידק הברוצילה	3.38	24.8
אני חושב שהכול מאלוהים, אם אני צריך לחלות אני אחלה, ללא קשר למה שאני אוכל או שותה	2.95	45.8
מחלה היא עניין של גורל, אם אני צריך לחלות אני אחלה, ללא קשר למה שאני אוכל או שותה	3.12	41.5
עמדות משוקללות (ממוצע של 7 פריטים)	3.17	

❖ בישובים בהם היו התפרצויות ממוצע העמדות היה 2.9

❖ בישובים בהם לא היו התפרצויות הממוצע היה 3.2

קשר לא מובהק

*בסולם של 1-5, 1 – לא מסכים כלל, 5 – מסכים במידה רבה

עמדות, ידע והתנהגות

עמדות		ידע			התנהגות
SD	ממוצע	SD	ממוצע		
1.29	3.52	1.29	3.55	כן	האם אתה קונה גבינה ממקור לא מפוקח?
1.36	2.93	1.36	3.67	לא	
<0.0001		0.30		P	
0.89	3.44	1.32	3.55	כן	האם אתה ובני משפחתך אוכלים גבינה ממקור לא מפוקח?
0.87	2.83	1.37	3.70	לא	
<0.0001		0.07		P	

*בסולם של 1-5, 1-לא מסכים כלל, 5-מסכים במידה רבה

❖ ידע לא קשור להתנהגות

❖ מרואיינים שאוכלים וקונים יותר יהיו בעלי עמדות חיוביות יותר כלפי חלב ממקור לא מפוקח

- ❖ ברגרסיות לוגיסטיות בעיקר **עמדות** היו קשורות
לצרכנות מוצרי חלב
- ❖ זאת לאחר תקנון לגיל, מין, השכלה, הכנסה, סוג
הכפר וידע
- ❖ **ידע לא היה קשור להתנהגות צרכנית**

מסקנות

- הידע בנוגע למניעת המחלה קיים, אך הצרכנות של מוצרי חלב לא מפוקחים ממשיכה
- גורמים חברתיים רבים מונעים את הפסקת הצריכה של מוצרי החלב
- חוסר האמון בממסד מונע את השינוי הדרוש למניעת ברוצלוזיס

השלב הבא

זיהוי פתרונות אפשריים

❖ חינוך/הסברה לשינוי עמדות

❖ חיזוק האמון בין הצדדים

❖ ועוד....

❖ אין "זבנג וגמרנו" - תהליך ארוך ולא פשוט

תודה רבה

במימון משרד החקלאות והבריאות